

Mag het wat meer (ervaring) zijn?

- Werkloze 45-plussers bevraagd -

Karel, Annie, Eddy en Martine

Oudere werknemers haken te vlug af. Dit is één van de pijnpunten van de Vlaamse arbeidsmarkt. Deze algemene problematiek werd reeds geschetst in de topic '50-plussers op de arbeidsmarkt: het keerpunt bereikt'. Sindsdien is de krapte op de arbeidsmarkt enkel maar toegenomen en klinkt de roep om 50-plussers aan de slag te houden of weer aan het werk te zetten, steeds luider.

De uitstapmogelijkheden voor ouderen (aantrekkelijk brugpensioen, vrijstelling om werk te zoeken) werden reeds uitvoerig beschreven in bovenvermelde topic zodat we er hier niet verder op terugkomen. In deze topic willen we de oudere werkzoekende zelf aan het woord laten:

- Is Karel (53 jaar) wel geïnteresseerd om terug aan de slag te gaan?
- Voelt Annie (51 jaar) zich gediscrimineerd op basis van haar leeftijd?
- Doet Eddy (54 jaar) nog veel inspanningen om opnieuw een job te vinden?
- Ondervindt Martine (nog steeds) veel problemen bij het zoeken naar een job?
-

Deze verschillende aspecten kwamen aan bod in een enquête, uitgevoerd door een studentengroep van de KU Leuven i.s.m. de VDAB. De bevraging gebeurde in de eerste maanden van 2001: bij niet werkende 45-plussers werd gepeild naar hun mening en houding ter zake.

¹ Topic bij het maandverslag van september 1999

Methodologie van de enquête

De populatie bestond uit niet werkende werkzoekenden (NWWZ) uit Vlaanderen, tussen de 45 en 55 jaar, gestratificeerd naar geslacht, werkloosheidsduur en studieniveau. Uit de populatie werd een steekproef getrokken van 595 mannen en 903 vrouwen. In totaal werden 498 bruikbare enquêteformulieren verwerkt.

Op basis van de resultaten van de bevraging gaan we na in welke mate de combinatie van de verschillende kenmerken (leeftijd, studieniveau, werkloosheidsduur) en persoonlijke levenssituatie (burgerlijke staat, financiële situatie, individuele beleving van de werkloosheid) bepalend zijn voor de terugkeer naar de arbeidsmarkt.

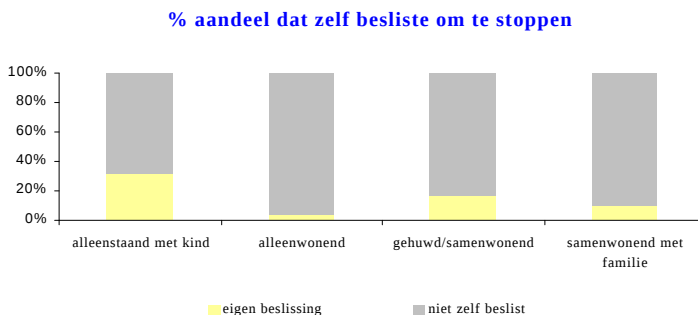
Niet alle thema's van de uitgebreide vragenlijst komen in deze topic aan bod. Wij beperken ons tot die vragen waarin gepeild wordt naar de bereidheid van de werkzoekende om terug aan de slag te gaan. De vragen werden thematisch gebundeld:

- Vroegere werksituatie
- Solliciteren en werk zoeken
- Situatie als werkloze

1. Vroegere werksituatie

'Ik stop met werken': 15% beslist zelf om te stoppen met werken!

Grafiek : procentueel aandeel dat zelf besliste om te stoppen met werken

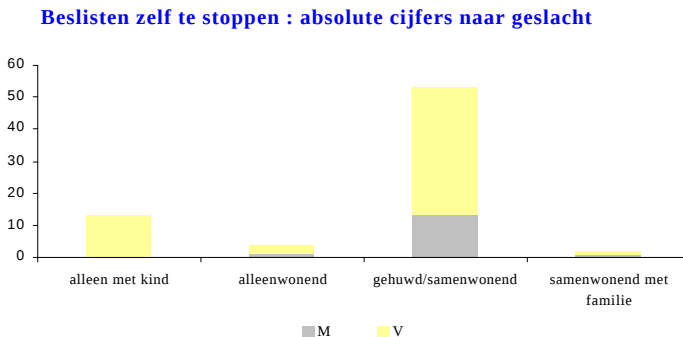

De beslissing om zelf te stoppen met werken is sterk beïnvloed door de gezinssituatie: 32% van de alleenstaanden met kinderen beslist zelf om te stoppen. Dat zijn in hoofdzaak vrouwen: 88% van de alleenstaanden met kinderen zijn vrouwen.

Alleenwonenden daarentegen beëindigen zelden zelf, amper 4%, hun arbeidsovereenkomst.

Dubbel zoveel vrouwen als mannen maken zelf de keuze om te stoppen met werken

Grafiek : Beslisten zelf om te stoppen met werken: absolute cijfers naar geslacht

2. Solliciteren en werk zoeken

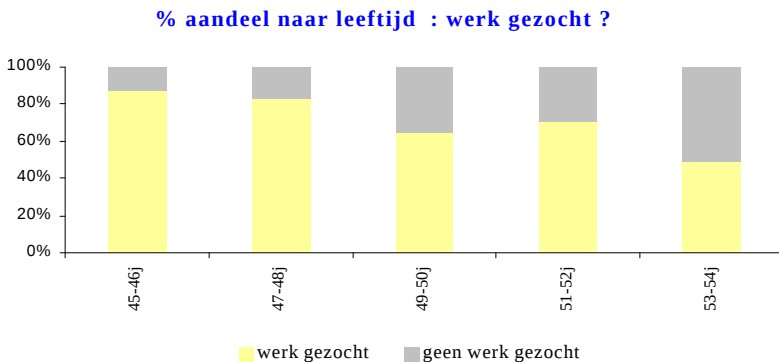
74% zoekt werk

De vragen peilen naar het zoekintentie ('Heeft u sinds u werkloos bent naar werk gezocht?') en het werkelijke sollicitatiegedrag ('Hoeveel keer heeft u de laatste 3 maanden gesolliciteerd?').

3 op 4 (74%) van de oudere werkzoekenden zocht werk. Met de leeftijd krimpt het zoekgedrag, de tabel op volgende bladzijde illustreert dit, (hoewel de categorie 51-52 jaar hier een uitzondering vormt).

Vanaf 50 jaar opteren veel werkzoekenden voor het statuut van oudere niet-werkzoekende.

Grafiek : procentueel aandeel dat naar werk zocht: indeling naar leeftijd

Langdurig werkzoekenden willen werken

De werkloosheidsduur heeft eveneens een impact op het zoekgedrag: de inspanning om een job te vinden wordt terug groter vanaf het moment dat men meer dan 2 jaar werkzoekend is. Wellicht spelen financiële en sociale consequenties hier een grotere rol. Daarnaast is het ook zo dat plus-vijftigers die willen afhaken kunnen kiezen voor het statuut van “oudere niet werkzoekende werkloze”. Logischerwijze geeft dat een positieve inkleuring aan het zoekgedrag van de blijvers.

Tabel : Naar werk gezocht en effectief zoekgedrag, in procenten, naar leeftijd en werkloosheidsduur

	- 12m	12-24m	+24m
45-46 jaar	85%	92%	86%
47-48 jaar	80%	83%	84%
49-50 jaar	62%	56%	70%
51-52 jaar	65%	77%	77%
53-54 jaar	45%	29%	67%

Dat financiële en sociale motieven belangrijk zijn blijkt uit de cijfers naar de burgerlijke staat: meer dan 80% van de alleenstaanden met kinderen en van de alleenwonenden zegt naar werk te hebben gezocht. Bij de gehuwden of samenwonenden ligt dit 10 procentpunten lager.

Een groot aantal langdurig werkzoekenden verklaart naar werk te hebben gezocht. Wanneer we het effectief sollicitatiegedrag bekijken blijkt dat deze lager ligt bij de zeer langdurige werkzoekenden, dan bij collega's die minder lang werkzoekend zijn.

Deze twee vaststellingen zijn niet met elkaar in tegenspraak omdat hier een tijdseffect speelt. Zeer langdurige werkzoekenden kunnen effectief naar werk gezocht hebben in een vroegere fase van werkloosheid. Verder speelt terug het 'zuiverende' effect van de oudere, tevens langdurige, werkzoekende die zich volledig terugtrekken en het statuut van ouderen niet-werkzoekende werkloze aanvragen.

Tabel : Naar werk gezocht en effectief zoekgedrag, in procenten, naar werkloosheidsduur

	-12 m	12-24 m	+24m
Heeft naar werk gezocht	67%	71%	80%
Heeft min 1 keer gesol. de laatste 3 maand	86%	91%	74%

Hoger geschoolden meer georiënteerd op werken

Het studieniveau speelt eveneens een belangrijke rol in het solliciteren: het procentueel aandeel dat zegt naar werk te zoeken en dat ook effectief doet (sollicitaties tijdens de laatste 3 maanden) ligt duidelijk hoger bij de hoger geschoolden.

Tabel : Naar werk gezocht en effectief zoekgedrag, in procenten, naar studieniveau

	Lager geschoold	Midden geschoold	Hoger geschoold
Heeft naar werk gezocht	72%	74%	84%
Heeft min 1 keer gesol. de laatste 3 maand	79%	79%	89%

Advertenties populairste zoekkanaal

In de enquête is gepeild naar het gebruik van de diverse zoekkanalen. De traditionele advertentiekanaal: de geschreven pers, persoonlijke relaties, VDAB (zowel consulent als Wis-computer) en interim-kantoren worden nog steeds het meest gebruikt. Radio/televisie en internet scoren gevoelig lager. Hoger geschoolden passen vaker internet in, in hun zoekstrategie, dan laaggeschoolden.

Tabel : Sollicitatiekanalen, volgens studieniveau

	Lager geschoold	Midden geschoold	Hoger geschoold
Advertenties in kranten, tijdschriften	53%	63%	66%
Familie, vrienden, kennissen	34%	30%	33%
VDAB-consulent	30%	25%	34%
Spontaan solliciteren	30%	20%	27%
Interimkantoren	20%	23%	33%
Wis-computer	27%	32%	36%
CV op Kiss-databank	11%	20%	30%
Advertenties radio en/of televisie	10%	8%	11%
Internet : VDAB-site	4%	6%	14%
Lid van Jobclub of soortgelijke vereniging	3%	5%	1%
Internet : andere website	1%	4%	9%

Het voordien uitgeoefende beroep bepaalt, zij het in beperkte mate, via welke kanalen wordt gesolliciteerd. Iemand die voorheen werkte als arbeider, zal hoofdzakelijk een nieuwe job zoeken via vrienden/kennissen, via de VDAB en/of door spontaan te solliciteren. Bedienden gebruiken ook kanalen als internet, advertenties in kranten en het publiceren van de CV op Kiss (23% t.o.v. 10% bij arbeiders).

3. *Situatie als werkloze*

Behoeften en mogelijkheden variëren.

Een reeks vragen betreffen de behoefte en mogelijkheden om terug aan het werk te gaan

Tabel : procentueel aandeel van werkzoekenden dat akkoord gaat met onderstaande stellingen: indeling naar geslacht en studieniveau

	Studieniveau					
	Lager geschoold		Midden geschoold		Hoger geschoold	
	M	V	M	V	M	V
Als 45-plusser krijg je geen kansen op de arbeidsmarkt	51%	54%	64%	51%	44%	44%
Elke sollicitatie betekent een nieuwe teleurstelling	49%	59%	50%	52%	46%	50%
Ik pas mij vlot aan in nieuwe werkomstandigheden	67%	67%	61%	69%	82%	64%
Ik wil heel graag terug aan het werk	75%	63%	78%	64%	79%	67%

In kader van de mogelijke herintreding op de arbeidsmarkt zijn zeker de twee laatste stellingen van belang. Uit bovenstaande cijfers blijkt dat het aandeel van de mannen dat graag terug aan het werk wil, telkens minstens 10 procentpunten boven het aandeel van de vrouwen ligt, ongeacht het studieniveau.

Bij de hooggeschoolde mannen wil bijna 80% terug aan het werk, 82% denkt zich snel te kunnen aanpassen aan nieuwe werkomstandigheden. Deze percentages liggen een stuk hoger dan bij de lager of middengeschoolde mannen: de lager geschoolde mannen vrezen zich niet meer zo snel te kunnen aanpassen.

Opvallend is dat, in tegenstelling tot bij de mannen, de hoger geschoolde vrouwen denken zich minder snel te kunnen aanpassen aan nieuwe werkomstandigheden dan de lager geschoolden. Toch ligt het aandeel van de hoger geschoolde vrouwen dat terug aan het werk wil, hoger dan bij de lagergeschoolden.

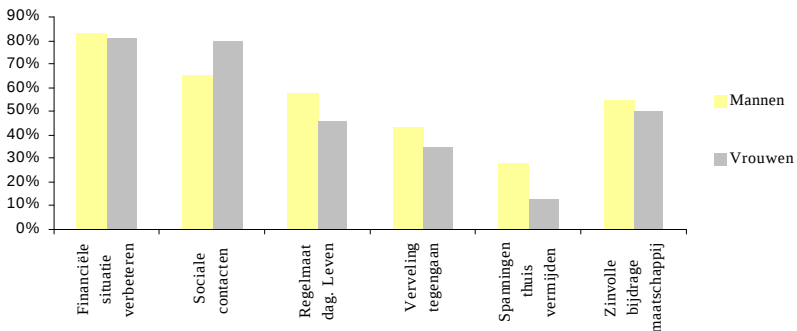
Naar werkloosheidsduur zijn het vooral de kortdurig werklozen die graag terug aan het werk willen (73% t.o.v. 66% voor +2jaar werkzoekenden) en die zich vlot denken aan te passen aan nieuwe werkomstandigheden (74% t.o.v. 63%).

Geld en collega's

Financiële motieven en de behoefte aan sociale contacten motiveren de plus-45-ers.

Grafiek : Redenen om opnieuw aan het werk te gaan: procentueel aandeel

% aandeel dat opnieuw aan het werk wil om....

De voornaamste reden om terug aan de slag te gaan is financieel. Bij vrouwen scoren sociale aspecten bijna even hoog: vrouwen missen, meer dan mannen, de sociale contacten met collega's en klanten.

Het financiële aspect weegt – begrijpelijk – het zwaarst door bij de alleenstaanden met kinderen en bij alleenwonenden: respectievelijk 98% en 94% wil terug aan het werk om financiële redenen. Bij gehuwden of samenwonenden is dit 'slechts' 75%. Ook bij de jongere categorieën werkzoekenden (45-46 jaar) en de hoger geschoolden scoort vooral het financiële aspect.

Wat betreft de sociale contacten vinden vooral vrouwen, 'jongere' werkzoekenden, hoger geschoolden, bedienden en alleenstaanden met kinderen en alleenwonenden dit zeer belangrijk: hun aandeel ligt telkens minstens 10 procentpunten hoger dan bij andere categorieën.

De behoefte om een zinvolle bijdrage te leveren aan de maatschappij leeft sterker bij de hogergeschoolden (60% t.o.v. 47% bij lager geschoolden) en bij de ‘jongere’ werkzoekenden (56% t.o.v. 37% bij de 53-54-jarigen).

Quality-time

Alle enquêtevragen, binnen het bestek van deze topic, de revue laten passeren kan niet. Toch willen we nog een aantal stellingen serveren waaruit kan opgemaakt worden hoe sterk de behoefte is aan een nieuwe job.

Tabel : procentueel aandeel dat akkoord gaat met onderstaande stellingen

	Man	Vrouw
Ik weet mijn tijd goed te besteden	57%	76%
Ik kan beter gelijk welk werk aannemen ipv werkloos te zijn	23%	14%
Ik kan beter werken, ook al verdien ik maar evenveel als wanneer ik niet werk	21%	15%

‘Ik weet mijn tijd goed te besteden’.

Deze stelling wordt vooral positief beantwoord door:

De oudere categorieën: van 62% bij de 45-46-jarigen tot 78% bij de 53-54-jarigen

De hoger geschoolden: van 64% bij lager geschoolden tot 76% bij hoger geschoolden

Bedienden : van 61% bij arbeiders tot 76% bij bedienden

‘Ik kan beter gelijk welk werk aannemen i.p.v. werkloos te zijn’

De grootste instemming voor deze stelling komt vooral van:

De 49-52-jarigen: 23%.

De lager geschoolden: 25% t.o.v. 13% bij de hoger geschoolden

Arbeiders : van 13% bij bedienden tot 26% bij arbeiders

Alleenwonenden : van 15% bij gehuwden tot 28% bij alleenwonenden

Ik kan beter werken, ook al verdien ik maar evenveel als wanneer ik niet werk

Deze stelling wordt vooral onderschreven door:

Kortdurig werkzoekenden: 21% t.o.v. 16% bij langdurig werkzoekenden

Alleenwonenden : van 16% bij gehuwden tot 23% bij alleenwonenden.

Besluit

45-plussers zijn nog steeds op zoek naar een job.....

45-plussers willen nog werken. Wel zijn er verschillen:

- Mannen zoeken actiever;
- De ‘jongere’ ouderen solliciteren intenser;
- De hoger geschoolden zijn meer gemotiveerd om te werken;
- Alleenwonenden willen een nieuwe job. Financiële en sociale motieven zijn belangrijk.

.... maar niet om het even wat.

Financiële motieven wegen het zwaarst, toch is nog steeds 1 op 5 mannen bereid om een werkaanbieding te aanvaarden, zonder meer te verdienen.

Ook de inhoud van de job speelt een belangrijke rol. De meeste zijn niet geneigd om zomaar gelijk welk werk aan te nemen, zeker niet bij de hooggeschoolden waar slechts 1 op 10 gelijk welke job zou aanvaarden om aan de werkloosheid te ontsnappen.

Aan de werkgever dus om dit ervaren potentieel aan te boren!